

svetu, posebno Slovanom, bitko zgubo, ki je nas Slovence te dni zadela . . . Umerl nam je visoko učeni in slavnoznani gospod profesor . . . Njegova slovnica slovenska ga bo slavila še pozno za nami . . . Njegove zadnje naredbe razodevajo v resnici blago serce in pravega rodoljuba itd.“ . . — Učiteljski Tovarš v 1. l.: „Njegovo imé se bo vedno lesketalo v slovenski literaturi.“ In v 2. l. je brati: „Čertica iz življenja slavnega gospoda Fr. Metelko-ta in dve prijazne besedi — ktere ste sedaj čez toliko let in po mnogih žalostnih skušnjah še bolj potrebne — slovenskim učiteljem;“ toraj o tej reči in njegovi oporoki nekoliko pozneje.

„Da se njegov spomin vredno preslavlja in ohrani, bi se mu spodobil tudi spominek na gomili, desiravno si je nar boljšiga med sirotami sam postavil“ — piše Danica v 1. l. in v 23. l. 1861: „Za spomin vsih vernih duš je dobil dobro zasluženno vezilo tudi naš ranjki Metelko, oče sedanjih slovniško izobraženih Slovincov, namreč: čeden spominek na svoj grob. Na čveterih stranéh se beró naslédnji napisi:

Franc. Ser. Metelko
Ad Eccl. Cathed. Lab. Catecheta,
Philolog. Sloven. Prof. p. o.
Nat. XIV. Jul. 1789. Deft. XXVII. Dec. 1860.

Bil v življenji je prijatel ubožnih,
Rad natihamu delil dobrote,
Ves priprost v okoljšinah premožnih,
Dede svoje storil je sirote.

Mašnik, svete vere je učil resnice,
Mili jezik naš oteval iz tamnice,
Mati Slava bode dobro ga pomnila,
Dokler nje beseda bo se govorila.

Aurea Cruce
Cum Corona
Pro Meritis Insignitus.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidim, hvalevrednega slišim, koristnega skušam, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljenosti, in postavljaš bkrati sam sebi stalni spominek po prisloviel latinski: „Littera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Železnice so za občni blagor človeške družbe sploh velika dobrota; za popotnike pa so najdba neprecenljive vrednosti. Koliko časa, zamudeb, truda in stroškov je stalo njega dni one, ki so mogli popotovati v daljne kraje! — pogosto so popotniki zastavili celó premoženje, zdravje in življenje v to, ker so se mogli podati po opravlilih svojih v ptuji ši-

roki svet. Naše dni je to pač vse drugače. Čarobna moč hlaponova prepelje človeka v enem dnevu tako dalječ in skozi tako razne kraje, da vsemu temu še z mislimi natančno slediti ne more, — popotvanje po železnici je bolj enako sanji, ki nam po noči prijetno igra pred dušnimi očmi, kakor pa djanskemu življenju. Zato pa vidoželjne popotnike slišimo tudi pogosto tožiti, da jim hlaponi vse preurno derčijo, in da jim obrazi sprelepih pokrajin ostajajo v spominu le bolj kot slike živahne fantazije. Koliko znamenitega se tedaj pri takem popotvanju prezre! — Kaj dobro dé torej človeku, ako mu je sreča, da dobí na železnici kakega prijaznega sopotnika, ki ga té ali une posebnosti opominja. Moja malenkost bi bila tedaj rada tudi v tem na službo onim slovenskim učiteljem, ki se bodo v jeseni iz serca Slovenije, od — no, imenujmo jo še tako! — od bele Ljubljane naprej podali na Dunaj, ogledati si to sloveče mesto, katero se sme na slavo in Avstrije zlasti to leto imenovati osredok zvezde, ki bo razsipala svoj svitli bliš na naj oddaljeneše pokrajine vesoljne zemlje. Opomniti jih želim le po večjem na nekatere bolj znamenite kraje, mimo katerih jih bo peljal njihovi pot. Poskusimo tedaj!

Enacih lepih okolic, kot je ljubljanska, se na dolgo in široke ne najde lahka; torej se popotnik, zlasti ako je namenjen v daljne kraje, od nje poslovljuje z nekako tesnim čutom pri sercu. V Zalogu, prvi postaji pod Ljubljano, dospè se do obrežja višnjeve Save. Ta reka je bila pred časi železnice vodena cesta, po kateri se je prepeljalo skoz leto in dan okoli en milijon centev blaga med našo Kranjsko in sosednimi deželami Hervaško, Slavoňijo in Banatom. Sedaj se za to vodeno cesto nihče veliko ne briga; Bog si ga pa vedi, če ne bo prišla čez kaj let po kakem reguliranju zopet v novo veljavo. Na svetu je pač vse mogoče!

Od Zaloga naprej se svet nekako stisne, in železnica pelje po sedaj široki, sedaj zopet bolj stisnjeni dolini ob dereči Savi mimo postaj Láze in Kresnice proti Litiji. Nazočnost na zadnjo imenovani postaji nas spominja nekdanjega domovja slavnega našega zgodovinarja Valvazor-ja, ki si je postavljaj na bližnji svoji grajščini Bogensperk (Wagensberg) po svojih literarnih delih nemenljivi velikanski spominek, ki prekosí kipe kamnite in rudninske, ter bo terpel, varno hranjen v raznih bukvarnicah, mende dotlej, dokler se bodo šteli časi. Akoravno je ta slavni mož žertoval vse svoje obilno premoženje naj čistejši ljubezni do drage domovine, popisovaje slavo njeno, ter vsled tega postal iz bogatega grajščaka ubogi siromak, bi vender sedanji rod komaj več znal izrekovati njegovo slavno ime, ako bi ga sam ne bil vpisal z oestro brušenim črtalnikom v knjigo neumerljive zgodovine. Pa, kaj se hoče! — svet zná tako plačevati že od nekdanj, in spolnuje to tudi še naše dni.

Zeleno obraščeno gorovje spremlja popotnika še en čas, do bližnje postaje Save. Od tam naprej pa se stisne dosedaj prijazna dolina, ter se spremeni v ozko skalnato sotesko. Gorovje k levi je oropano po večjem vnanje lepote; za to pa skriva v svojih podzemeljskih nedrijih bogate zaklade premoga in steklarnega kremenca, kar daje zagorski okolici in tudi sosednim štajarskim mejašom obilno ljubega vsakdanjega kruheka. Na zagorski postaji vidimo k levi tesni skalnati vhod v dolino enacega imena, o kateri je res pomilovati, da njena prijazna prostranost popotnikom popolnoma prikrita ostane. Na daljnem potu zanima popotniku posebno kamniti vodotoč „na Jezu“, ki je z unim vred spodaj treboveljske postaje „na Slapu“ od l. 1736. do časov železnice gleštan bil, da se je zamoglo z ladijami varno gori in doli. Pred postajo trebovjsko prestopi železna tir meje štajersko, in pelje nas mimo te in dalje postaje hrastniške po tesnih in večidel pastirskih ožinah proti Zidanem mostu. Ta postaja nam, v kolikor bolj tesnem kraju ona stoji, toliko bolj živo kaže, kaj človeška resnična volja vse premore. Ko bi bil pred 50 letmi kdo komu pravil, ja, ko mu bil, kakor naša prislovica dobro pravi, „piskal in trobil“, da v tej ozki kamniti soteski bo čez toliko in toliko let stal palači enaki kolodvor, ne bil bi verjel; še za bedaka bi bil imel tacega preroka. In vender vidimo že okoli 25 let to vresničeno. Imé „Zidani most“ pa nosi ta kraj mende že zdavnej. L. 1224. je tu obrežja kranjske in štajarske zemlje zvezal po mostu vojvoda Lavoslav z priimkom „Veleslavni“ (der Glorreiche). Cesar Miroslav je dal ta most zopet podreti, in tako more še sedaj kake $\frac{1}{2}$ ure spodaj, nekoliko nad Radečam, sklepati savska bregova okorni brod. Čez Savino, ki se koj pod kolodvorom izliva v Savo, pa peljeta naše dni dva zidana mostova; eden služi železnici, drugi okrajni cesti, ki priderži iz savinske, ter se vije naprej po obeh straneh izhodne savske doline. Na Zidanem mostu se dalje razcepi južna železnica v dva oddelka. Eden pelje proti vzhodu na Zagreb, Sisek in Karlovec; po drugemu pa, ki derži proti severju, nadaljujemo v duhu mi svoj pot proti Dunaju.

(Dalje prihodnjic.)

Spisne vaje.

1. Imenujejo in zapisujejo se osebe in reči. Kdo je v šoli, kdo domá? Ktere reči so v šoli, ktere domá?

V šoli so: učitelj, učenci, poslušalci . . . , Doma so: oče, mati, starši, sin, hči, brat, sestra, otroci, ded, stara mati, vnuk, vnuka, deček, deklica, hlapec, pastir, dekla, stric, teta, ujec, ujna, bratranec, bratranka, sestranec, sestranka . . .